

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel

3e kwartaal 2019

**Pensioenfonds
Detailhandel**

Het doel van de **reo®** (responsible engagement overlay)* service is om bedrijven te stimuleren hun handelswijze met betrekking tot ESG (milieu, maatschappij en goed bestuur) te verbeteren. Dit doen wij door ondernemingen waarin onze klanten zijn belegd aan te spreken (engagen) op ESG-kwesties. De focus ligt op het verbeteren van het beleggingsresultaat op lange termijn. Wij willen bedrijven helpen om commercieel succesvoller te worden door op een veiligere, schonere en meer verantwoorde wijze te werken. Zo zijn bedrijven ook beter gepositioneerd om met ESG-risico's en -kansen om te gaan.

Eerste voortgangsrapportage Climate Action 100+ Engagement

BMO GAM verleent in dit initiatief ondersteuning bij de engagementactiviteiten met 23 bedrijven. Twee door BMO geleide engagements kwamen voor het voetlicht: Volkswagen en General Motors.

De uitkomst van onze gezamenlijke inspanningen? Volkswagen legde zich begin 2019 vast op CO2-neutraliteit. En bij GM is er in mei 2019 een aandeelhoudersmotie aangenomen waarin werd gevraagd om informatie over lobbyactiviteiten.

Het afgelopen kwartaal hebben we 27 engagements bij CA100+ gevoerd. Belangrijk was vooral ook dat we voor het eerst een voet binnen de deur kregen over de klimaatstrategie bij China Shenhua en bij PTT. Voor wat betreft de uitkomsten van de gesprekken waren de hoogtepunten de toezegging van een nuluitstoot in 2050 van Duke Energy in september. En de toezegging van BHP om Science-based targets op te nemen in lijn met 'Parijs'.

Minerals Council of Australia: in een andere versnelling?

Overheidsbeleid

We hebben samen met een groep beleggers contact gelegd met de CEO van de Minerals Council of Australia (MCA). Gesproken is over de groeiende zorg over de lobbypositie van de MCA over klimaatverandering in het Australische energiebeleid.

Van de MCA kregen we de nieuwe positie klimaatverandering te horen. Daarin is nu expliciete steun aan het akkoord van Parijs opgenomen. MCA werkt daarnaast aan een klimaatstrategie, waarin reductietechnologieën worden gestimuleerd, zoals de opvang en opslag van CO2.

Er is nog altijd goede reden om met de MCA in gesprek te blijven. Zo willen wij beter begrijpen of die nieuwe klimaatstrategie ook een CO2-afbouw van betekenis in Australië inhoudt.

Ontbossing en brand in het Amazonegebied

Engagement

Aan de grootste Europese banken hebben we gevraagd om het kredietverlenings- en acceptatiebeleid alsook de richtlijnen voor palmolie, soja, hout en vee te actualiseren en aan te scherpen, in combinatie met een totaaltoezegging over ontbossing. In het kader van het engagementproject 'duurzaam bankieren in het ASEAN-gebied' hebben we de banken gevraagd om bij de kredietverlening aan de palmoliesector de duurzaamheidscriteria te versterken en om zich vast te leggen op een belofte tegen ontbossing. Palmolieproducenten hebben we daarnaast aangespoord te beloven zich niet aan ontbossing schuldig te maken. Van bedrijven die producten als soja, suiker, palmolie en rubber inkopen, verlangen we een transparante en traceerbare landbouwketen.

Om ons commitment kracht bij te zetten, hebben we ons in augustus en september bij twee initiatieven aangesloten:

We hebben de PRI-verklaring over ontbossing en bosbranden in het Amazonegebied ondertekend.

Ook ondertekend hebben we de **Cerrado Manifesto - Statement of support**. In die verklaring worden producenten opgeroepen een einde aan ontbossing te maken en om duurzaam grondbeheer te bevorderen in het Cerrado-bioom van Brazilië, een gebied van enorme biodiversiteit dat circa 20% van het land bestrijkt.

Tot slot hebben we ons aangesloten bij **SPOTT (Sustainability Policy Transparency Toolkit)**. Dat netwerk vraagt om meer transparantie in de grondstoffenketen en stelt zich tot doel om verdere ontbossing tegen te gaan en de duurzaamheidsinspanning van de sector te versterken.

Primaat aandeelhouders en 'proxy advisers' onder vuur in de VS

Op reis

We hebben de najaarsconferentie van de Amerikaanse Council of Institutional Investors (CII) bijgewoond, waar we hebben bijgedragen aan de prioriteitsstelling voor het komend jaar.

Twee aankondigingen op het gebied van de corporate governance hadden de boel aardig op z'n kop gezet. Ten eerste verklaarde de Business Roundtable (leden: de CEO's van de grootste Amerikaanse ondernemingen) dat het al decennia meegaande mantra van een maximale aandeelhouderswaarde werd vervangen door focus op alle stakeholders.

Ten tweede heeft de Securities and Exchange Commission (SEC) een verontrustende update gepubliceerd. Volgens de richtlijnen van de SEC zouden volmachtadviesbureaus ('proxy advisers') hun onderzoek moeten aanmerken als een vorm van aanbidding. De toezichtslast en het nalevingsrisico voor de productie van onderzoek worden daardoor fors hoger. Gezien de belangrijke rol die dit soort bureaus vervullen bij de uitoefening van het rentmeesterschap door beleggers maakt dit hun werkzaamheden lastiger en riskanter.

Amerikaanse beleggers willen sterkere corporate governance-normen ondanks tegenwind

Conferentie

We waren bij de openingsconferentie van de Investor Stewardship Group (ISG). De ISG bestaat uit meer dan 60 Amerikaanse en internationale institutionele beleggers, die als doel hebben om een kader met basisnormen voor stewardship en governance voor beleggers en ondernemingen te formuleren en te promoten.

Bemoedigend is dat het initiatief het afgelopen jaar is gegroeid in omvang, doel en relevantie, in het bijzonder in de huidige Amerikaanse omgeving waarin andere belanghebbenden het beleggers juist moeilijk maken om zich in te zetten voor hervormingen van de corporate governance.

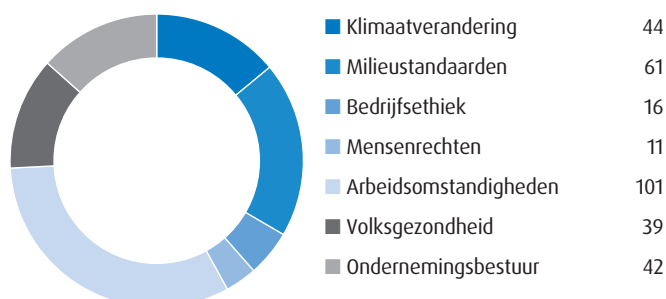
Aantal aangesproken ondernemingen dit kwartaal

Aangesproken ondernemingen	Behaalde milestones	Aantal landen
152	63	18

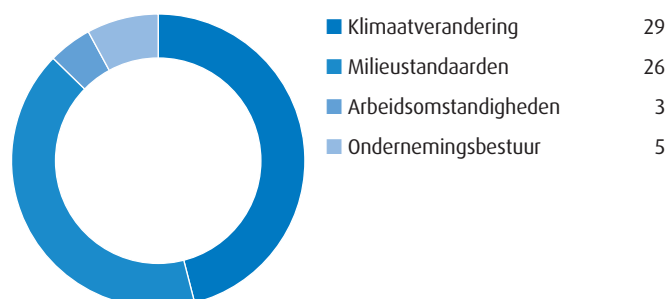
Engagement naar regio

Aangesproken ondernemingen naar onderwerp

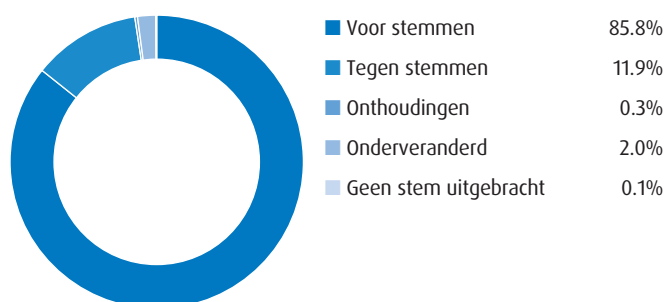

Behaalde milestones naar onderwerp

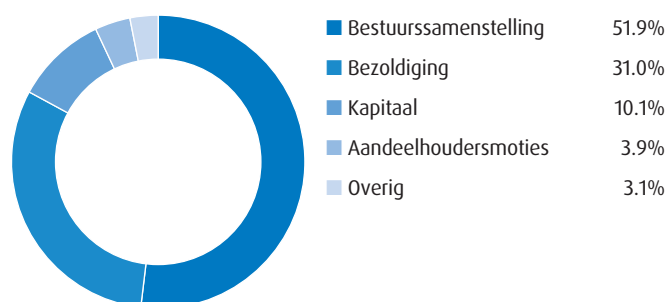

Stemresultaten:

Aantal AVA's	76
Aantal stemmen	1018

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

* reo® wordt momenteel toegepast op £128 miljard (\$163 miljard / €143 miljard) aan activa per 30 juni 2019.

** Bedrijven kunnen zijn aangesproken op meer dan een onderwerp.

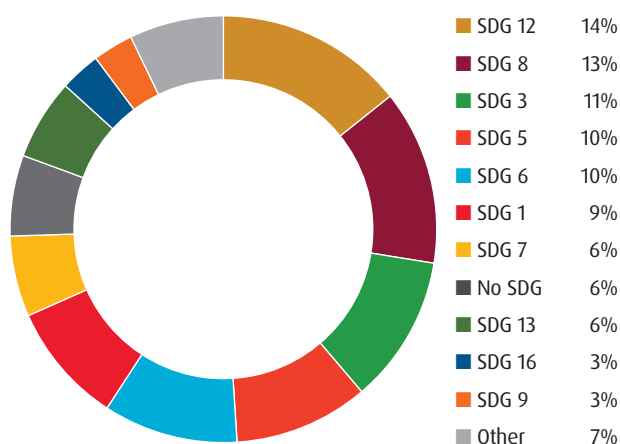
*** Dit verslag is opgesteld met behulp van gegevens die zijn verstrekt door een externe aanbieder van het elektronisch stemplatform. De statistieken zijn exclusief stemmen met nul aandelen en herinschrijvingen. Vergaderingen/stemmingen/voorstellen/ worden geacht niet in stemming te zijn gebracht indien: de stembiljetten zijn verworpen door stemgerechtigde tussenpersonen (bv. indien de nodige documenten (zoals volmachten, bevestiging van de uiteindelijke gerechtigde, enz.) niet aanwezig waren); geïnstrueerd als "Niet stemmen" (bv. op aandelenblokkerende markten); of geen instructie hebben gekregen. In het verleden behaalde resultaten mogen niet gezien worden als een indicatie van toekomstige resultaten. Beurs- en valutaschommelingen betekenen dat de waarde van en de inkomsten uit beleggingen in het Fonds niet gegarandeerd zijn. Zij kunnen zowel dalen als stijgen en u kunt uw inleg verliezen.

Engagements en Sustainable Development Goals (SDGs)

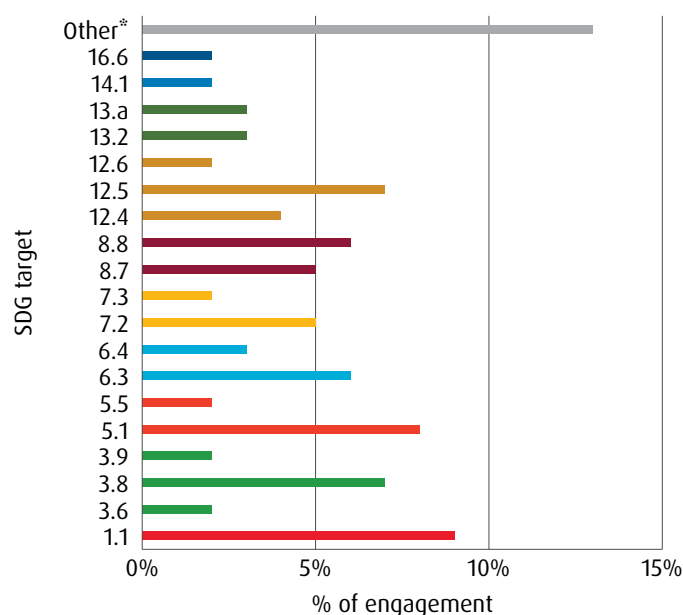
De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) zijn ontwikkeld door de VN en bedrijfstakoverkoepelende stakeholders, met het oog op het opstellen van een routekaart naar een duurzamere wereld.

Wij gebruiken de gedetailleerde onderliggende SDG-doelstellingen om de engagementdoelen per bedrijf te bepalen, waar relevant, en om de positieve maatschappelijke en milieugevolgen van engagement te verwoorden. Engagements worden systematisch op doelniveau vastgelegd, om een grotere nauwkeurigheid en een grotere impact mogelijk te maken.

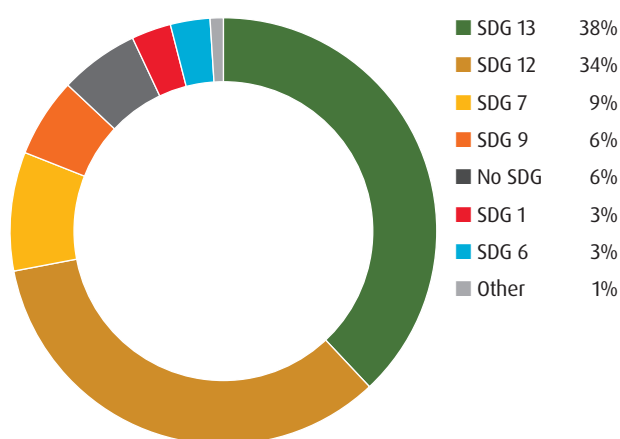
Engagement SDG niveau

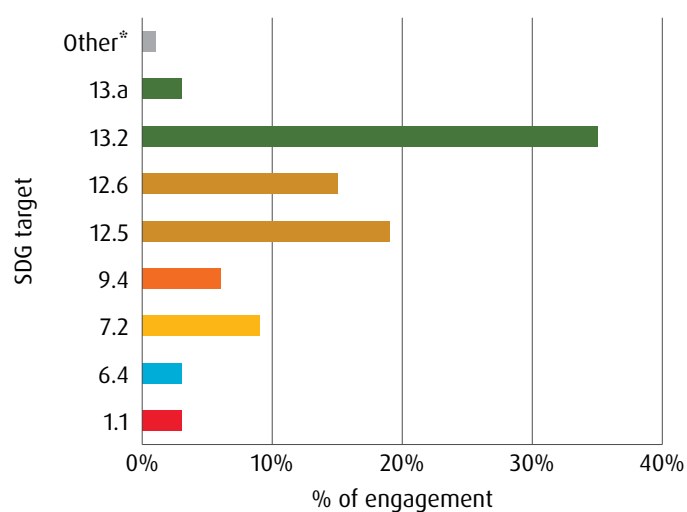
Engagement onderliggende SDG doelstelling

Milestone SDG niveau

Milestone onderliggende SDG doelstelling

*Other vertegenwoordigt SDG subdoelen die minder dan 2% van de relevante SDG uitmaken.

Engagement casestudy

Naam: Duke Energy Corp

Land: VS

Sector: Nutsbedrijven

Prioriteitsonderneming: 4

ESG-risicoscore:

Reactie op eerder engagement Goed

Thema: Milieubeheer

Titel van engagement casestudy: Climate Action 100+ engagement meeting

SDG:

13.2

7.2

Achtergrond

Duke Energy is een van de grootste elektriciteitsbedrijven in de VS, met een totale capaciteit van ruim 53 megawatt, waarvan iets minder dan een derde op dit moment afkomstig is uit kolen. De totale CO₂-uitstoot uit elektriciteitsopwekking bedraagt meer dan 100 miljoen ton, al is die uitstoot door de sluiting van een aantal kolencentrales de afgelopen jaren aanzienlijk minder geworden. BMO is zowel één-op-één als via Climate Action 100+ met Duke Energy in gesprek. Onder druk van beleggers heeft de onderneming als eerste Amerikaans nutsbedrijf een klimaatscenarioanalyse gepubliceerd. De focus in het engagement ligt sindsdien op een toekomstig traject voor de CO₂-afbouw.

Actie

In september is er in het kader van Climate Action 100+ een conferencecall georganiseerd. Van de kant van Duke Energy werd de call bijgewoond door zowel de bedrijfstop als operationele specialisten. Een paar dagen voor de call had de onderneming aangekondigd in 2050 per saldo een nuluitstoot van CO₂ na te streven, naast ook een tussentijdse emissiereductie van 50% in 2030. Van de groep beleggers kreeg deze ambitie van Duke Energy een warm onthaal. Het traject tussen nu en 2050 was een belangrijk discussiepunt; sommige beleggers vonden het nieuwe streefdoel voor 2030 onvoldoende ambitieus. Duke Energy liet verder weten dat er voor de komende vijf jaar in verband met deze aankondiging geen veranderingen in de bestaande investeringsplannen worden doorgevoerd, al benadrukte de onderneming dat die investeringen al voor een aanzienlijk deel uit investeringen in duurzame energie bestaan. We vroegen of er voor de toekomst nog meer sluitingen van kolenactiviteiten op stapel staan (Duke zou mogelijk via de verslaggeving meer duidelijkheid verschaffen). Bemoedigend vonden we de gedetailleerde toelichting op de gevolgen van de sluitingen van elektriciteitscentrales voor maatschappij en gemeenschap. We wilden ook weten of de geboekte voortgang met de nieuwe streefdoelen aan de beloning van het topmanagement zou worden gekoppeld. De onderneming zei daar in principe voor open te staan, maar dat het lastig is om hiervoor geschikte maatstaven te vinden. Tot slot hebben we het over lobbyverwachtingen gehad en de recente brief die door een groep van samenwerkende beleggers (waaronder BMO) naar Amerikaanse ondernemingen is gestuurd. Duke heeft beloofd de brief in november te beantwoorden.

Oordeel

In tegenstelling tot bij de call eind 2018 was de toon dit keer een stuk minder formeel en defensief. De onderneming leek open te staan voor de discussie over een aantal lastigere zaken. Het lijkt geen twijfel dat het geformuleerde doel van een netto nuluitstoot ambitieus is; in de Amerikaanse markt is er op dit moment maar één speler die datzelfde doel voor 2050 voor ogen heeft (Xcel Energy). Natuurlijk staan we zeer positief tegenover deze aankondiging, maar zijn ons er van bewust dat vooral de uitvoering bij dit soort toezeggingen van essentieel belang is. We blijven in overleg met Duke Energy over de definitie van 'per saldo nul' en de geplande omvang van de compensatie, naast ook het actietraject. Dat er te veel naar het einde van de periode wordt doorgeschoven, ontmoedigen we. En we blijven ons sterk maken voor de uitfasering van kolen niet later dan 2030, terwijl er tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de maatschappelijke gevolgen van die uitfasering.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG1	1.1	Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan \$1,25 per dag moeten rondkomen.
■ SDG1	1.4	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle mannen en vrouwen, in het bijzonder de armen en de kwetsbaren, gelijke rechten hebben op economische middelen, alsook toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering.
■ SDG2	2.1	Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, in het bijzonder de armen en de mensen die leven in kwetsbare situaties, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang.
■ SDG3	3.6	Tegen 2020 het aantal doden en gewonden in het verkeer wereldwijd halveren.
■ SDG3	3.8	Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen
■ SDG3	3.9	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem.
■ SDG5	5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overal.
■ SDG5	5.5	Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveau: van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven.
■ SDG6	6.1	Tegen 2030 komen tot een universele en gelijke toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen.
■ SDG6	6.3	Tegen 2030 de waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken, de lozing van gevaarlijke chemicaliën en materialen een halt toe te roepen en de uitstoot ervan tot een minimum te beperken waarbij ook het aandeel van onbehandeld afvalwater wordt gehalveerd en recyclage en veilige hergebruik wereldwijd aanzienlijk worden verhoogd.
■ SDG6	6.4	Tegen 2030 in aanzienlijke mate de efficiëntie van het watergebruik verhogen in alle sectoren en het duurzaam winnen en beschaffen van zoetwater garanderen om een antwoord te bieden op de waterschaarste en om het aantal mensen dat af te rekenen heeft met waterschaarste, aanzienlijk te verminderen.
■ SDG7	7.2	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.
■ SDG7	7.3	Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen.
■ SDG8	8.2	Tot meer economische productiviteit komen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren.
■ SDG8	8.3	Bevorderen van op ontwikkeling toegespitte beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten.
■ SDG8	8.4	Tegen 2030 geleidelijk aan de wereldwijde efficiëntie, productie en consumptie van hulpbronnen verbeteren en streven naar de ontkoppeling van economische groei en achteruitgang van het milieu, volgens het 10-jarig Programmakader voor Duurzame Consumptie en Productie, waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen.
■ SDG8	8.5	Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.
■ SDG8	8.7	Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen, een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel en het verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten, en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen.
■ SDG8	8.8	De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrantenarbeiders, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in precare werkomstandigheden bevinden.

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
SDG8	8.10.	Versterken van de mogelijkheden van de plaatselijke financiële instellingen om toegang tot het bankwezen, de verzekeringen en financiële diensten voor allen aan te moedigen.
SDG9	9.1	Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen.
SDG9	9.4	Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden.
SDG10	10.2	Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.
SDG10	10.5	De regulering en monitoring verbeteren van de globale financiële markten en instellingen en de implementatie versterken van dergelijke reguleringen.
SDG11	11.2	Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt, met name door het openbaar vervoer uit te breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen
SDG11	11.6	Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.
SDG12	12.2	Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.
SDG12	12.4	Tegen 2020 komen tot een vanuit milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.
SDG12	12.5	Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.
SDG12	12.6	Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.
SDG13	13.2	Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.
SDG13	13.a	De verbintenis uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks \$ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken.
SDG14	14.1	Tegen 2025 de vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door rondrijvend afval en voedingsstoffen.
SDG15	15.1	Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten.
SDG15	15.2	Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren.
SDG16	16.5	Op duurzame wijze komaf maken met corruptie en omkoperij in al hun vormen.
SDG16	16.6	Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.